

Nr 117.

Av herr **Lindman m. fl.**, om upphävande eller suspension av lagen om arbetstidens begränsning.

Förlidet års riksdag beslutade att till Kungl. Maj:t avlåta en skrivelse med anhållan, att Kungl. Maj:t i samband med förestående prövning av Sveriges anslutning till den vid den internationella arbetskonferensen i Washington antagna konventionen snarast måtte låta utreda och för riksdagen framlägga de förslag till ändringar i lagen om arbetstidens begränsning av den 17 oktober 1919, som, i anslutning till vad ovan i motiveringen anförts, kunna finnas påkallade av vunnit erfarenhet om lagens tillämpning och vilka, utan att rubba lagens grunder, kunna vara ägnade att bättre anpassa densamma efter det praktiska livets krav.

Av hela den behandling, som kom de i ämnet väckta motionerna till del, framgår, att riksdagen med denna sin begäran icke avsåg några genomgripande förändringar i lagen; tvärtom torde kunna sägas, att majoriteten motsatte sig sådana, vilket tog sig uttryck i bibehållande i skrivelsen av det uttryck »utan att rubba lagens grunder», som föreslagits av andra lagutskottet.

Som resultat av riksdagens skrivelse har man nu ock att förvänta förslag, men då dessa enligt trontalet endast komma att avse jämkningar i vissa bestämmelser i lagen och då vid denna blivande propositions avgivande tillfälle ej gives att, så som vi avse, motionera om hela lagens upphävande eller suspenderande ha vi nödgats redan nu väcka förslag därom.

Bland de skäl mot yrkandet på mera djupgående förändringar, suspension eller upphävande av lagen, som vid nämnda riksdag framfördes, förekom, att lagen då varit i kraft så kort tid, att man ännu ej haft möjlighet att skaffa sig erfarenhet om dess verkningar, ja, att den

på vissa arbetsområden ej trätt i kraft än. Nu kan detta skäl icke upprepas, åtminstone ej med samma styrka, ty sedan dess har en grundlig erfarenhet vunnits om lagens verkningar, och de bekräfta efter vår mening att de skäl, som framhöllos i motionerna I 123 och II 124 vid 1920 års riksdag, vunnit i styrka. Vi skulle därför här vilja återupprepa, vad vi då anförde, men avstå därifrån med hemställan, att det må betraktas som yttrat även i den nu förevarande motionen.

Vad vi nu vilja särskilt betona beträffande följderna av åttatimmarsdagen är den minskning i produktionen och den fördyring av denna som uppstått och som just nu som bäst visar oss sina ödesdigra verkningar. Man må framhålla aldrig så mycket, att det här gäller en provisorisk lag, som skall räcka blott till 1923 års slut och att man därför ej skall göra någon ändring i den. Även vi finna det betänkligt att sätta ur kraft eller ändra lagar, som nyss antagits, men dessa hänsyn måste vika i ett fall som detta, där det gäller att söka rädda landet ur den ekonomiska kris, som nu övergår oss. Man må även framhålla, att denna kris icke enbart är beroende av lagen i fråga, vilket vi gärna erkänna, men det tillkommer den klarsynte att söka i den mån det är möjligt undanröja *alla* anledningar och bland dem är lagen om begränsad arbetstid en.

För oss har alltid framstått som den största fara med den lagstadgade begränsningen av arbetstiden den minskning i produktionen, som därav måste bliva en följd, och att denna åtgärd vidtogs i en tid, då alla krafter borde inrikta sig på en ökning av produktionen såsom det kraftigaste medlet att motverka en ekonomisk kris. Möjligen kan man hoppas, att mer avseende kommer att fästas vid den viktiga frågan om produktionens ökning efter de uttalanden, som gjorts av den internationella finanskonferens, som i september och oktober förliden höst sammanträdde i Bruxelles på inbjudan av Nationernas förbund och i vilken deltog 86 representanter för 39 länder. Ett studium av konferensens rapport ger en föreställning om det tröstlösa ekonomiska tillståndet i de flesta av Europas stater och den rubbade jämvikten i deras statsfinanser. »När halva världen producerar mindre än den konsumerar och exporten är otillräcklig för att betala importen, kan endast krediten fylla klyftan mellan säljare och köpare», heter det, och bland de bote-medel som föreslås framlysa kraven på sparsamhet och en ökning av produktionen. Vi ha fäst uppmärksamheten på detta därför, att dessa krav, som förut framhållits från många håll i olika länder, måste göra sig gällande med större eftertryck, då de komma från en auktoritativ församling, till vilken länderna sänt sina mest framstående finansmän.

Man har vidare invänt att lagen om 8 timmars arbetstid var en nödvändighet för att bibehålla inre lugn och att detta kraf, ett 30-årigt önskemål av de kroppsarbetande klasserna, nu gjorde sig gällande med en sådan styrka, att det blivit en nödvändighet. Vi vilja erinra häremot, att de som bära ansvaret för lagens framläggande och genomförande aldrig gjort ens ett försök att upplysa dessa klasser om det för landet skadliga i att genomföra denna lagstiftning på den stora mängden af ofantligt olikartade arbetsområden och att göra det just då. Hade de i stället för att blint flyta med strömmen handlat efter den visa regel som av finanskonferensen i dess resolution om statsfinansernas förbättrande uttryckes med orden att »den första åtgärd, som måste vidtagas, är att få den allmänna opinionen i varje land att inse ställningens verkliga innebörd», så hade de säkert kunnat lyckas däri, ty det lider intet tvivel, att icke ett sådant klargörande av ställningen bort uppfattas och inses lika väl av de kroppsarbetande klasserna i vårt land som av varje svensk, som vill sätta landets väl framför sitt eget. Nu stå vi där vid krisens inträde med en lagstiftning, som lägger sin tunga hand ej blott på den större industrien utan på landets flesta arbetsområden. Detta förhållande måste efter vår oförgrifliga mening rättas och rättas snart om vårt land ej skall taga obotlig skada.

I begreppet ett lands välstånd ligger väl att alla landets innevärnare erhålla en god och säker utkomst. Detta förutsätter, att arbete finnes för alla. Men hur skall arbetet kunna uppehållas vid en fabriksverksamhet, där varor framställas som i pris ej kunna tävla med från utlandet införd vara som exempelvis nu är fallet inom textilindustrien, sedan landet översvämmats av utländska textilvaror, eller hur skall en svensk exportartikel kunna behålla sin marknad i tävlan med utländsk billigare vara? Den hårda nödvändigheten gör sig gällande, och då ett förbilligande framtvingas, då produktionskostnaderna av alla slag måste nedsättas, drabbar detta även arbetslönerna. Man vill då gärna göra sig den frågan, huruvida det ej vore för arbetaren av större värde att få behålla en större inkomst mot att arbeta mera, än att åtnjuta förmånen av den lagstadgade arbetstiden med en av förhållandena framtvingad löne-nedsättning. De flesta tveka nog ej att betrakta det första alternativet som förmånligare, men nu medger lagen icke avtal om arbetstiden, blott om lönerna. Man har trott sig kunna genom bestämmelser låsa fast de ekonomiska lagarna, men dessa låta ej tvinga sig, och följderna härav kunna ej utebli. Det borde vara lätt att inse, att lika väl som arbetslönen måste rätta sig efter de ekonomiska skiftningarna, lika naturligt vore att så vore förhållandet beträffande arbetstidens längd, så att den

kunde ökas eller minskas allt efter som förhållandena ändra sig. Blint har man lagt denna lag över alla våra förhållanden från arbete, som bedrives i den verkliga storindustriens fabriker, där arbetaren är ständigt sysselsatt under arbetstiden, till sådana, där arbetets natur medför tvungna uppehåll under arbetet, eller till sådant arbete, som ingalunda har karaktären av fabriksarbete, mängden av småindustrier på landet, byggnadsverksamhet, som sysselsätter mer än det lagstadgade antalet arbetare, o. s. v.

Vi förmena att vi handla även i den kroppsarbetande klassens verkliga intresse, då vi framhålla, att ändringar härutinnan äro nödvändiga, och vi äro förvissade om att denna insikt numera vunnits av mången bland dem, till vilkas förmenta förmån lagen stiftades.

Det land, som i det ekonomiska kaos, vilket nu härskar i världen, först kommer till insikt om att det förnämsta, ja, det enda verkliga bote-medlet är att spara och arbeta, det landet är, hur obekvämt, hur svårt det än må kännas för individen, att lyckönska, ty det kan snabbast övervinna de nu rådande svårigheterna. För vårt land är det så mycket viktigare, som vi beträffande tillgång på flera råvaror, klimat, naturförhållanden och i andra avseenden äro sämre lottade än våra medtävlare i andra länder.

På grund av vad vi sålunda anfört och med åberopande av vad som framhölls i förutnämnda motioner vid 1920 års riksdag, få vi hemställa,

att riksdagen må för sin del besluta, att lagen om arbetstidens begränsning av den 17 oktober 1919 skall omedelbart upphöra att gälla eller åtminstone tillämpningen därav inställas tillsvidare.

Stockholm den 20 januari 1921.

<i>Arvid Lindman.</i>	<i>P. Nilsson</i> i Bonarp.	<i>E. O. Magnusson.</i>
<i>David Norman.</i>	<i>C. J. Öberg.</i>	<i>Edvard Lithander.</i>
<i>Joh. G. Svensson.</i>	<i>Richard Hermelin.</i>	<i>John Erlansson.</i>
<i>K. E. W. Söderhielm.</i>	<i>Sig. A. Carlsson.</i>	<i>Erik Nylander.</i>
<i>Oscar N. Olsson.</i>	<i>F. Block.</i>	<i>Cornelius Olsson.</i>
<i>Bj. Holmgren.</i>	<i>John Falk.</i>	<i>Pehr Aug. Andersson.</i>

<i>Emil Bengtsson.</i>	<i>Fritz Kaijser.</i>	<i>P. E. Lindström.</i>
<i>Ad. Wiklund.</i>	<i>David Pettersson.</i>	<i>Nils Winkler.</i>
<i>John Jönsson</i> i Boa.	<i>Sven Persson,</i> Fritorp.	<i>Nils Broander.</i>
<i>N. E. Nilsson.</i>	<i>Alex. Thore.</i>	<i>J. Clemedtson.</i>
<i>Arthur Gustafson</i> i Kasenberg.	<i>Edvin Leffler.</i>	<i>Ax. Sundling.</i>
<i>J. Fjellman.</i>	<i>Ewald Lindmark.</i>	<i>Sven Lübeck.</i>
<i>A. P. Gustafsson.</i>	<i>Johan W. Stjernstedt.</i>	<i>Malte Sommelius.</i>
<i>Carl Arv. Andersson.</i>	<i>Dan. Poppius.</i>	<i>C. O. Larsson.</i>
<i>Torst. Thorsell.</i>	<i>Carl Ros.</i>	<i>Bernhard Nilsson.</i>
<i>Nils Svensson,</i> Långelanda.	<i>Karl Starbäck.</i>	<i>Oskar Jonson,</i> Remröd.
<i>C. A. Björkman.</i>	<i>B. Corneliusson.</i>	<i>P. M. Olsson.</i>
<i>Erik Laurén.</i>	<i>Carl Hederstierna.</i>	<i>Ludwig Brännström.</i>
